

стабільного та ефективного середовища для подальшого розвитку цієї інноваційної технології.

Список використаних джерел:

1. Що таке блокчейн і як він працює?
<https://academy.binance.com/uk/articles/what-is-blockchain-and-how-does-it-work> (дата звернення 30.10.2023)
2. Filippi P., Hassan S. Blockchain Technology as a Regulatory Technology: From Code is Law to Law is Code. URL: <https://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/view/7113/5657> (дата звернення 30.10.2023)
3. Як у світі регулюють криптовалюти і коли цього очікувати в Україні. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/12/1/668690/> (дата звернення 30.10.23)
4. Технологія блокчейн уже змінює світ фінансів: як саме. URL : https://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/FZ001579 (дата звернення: 30.10.2023)

В.А. Іващенко

доктор юридичних наук, доцент

Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького

С.В. Корновенко

доктор історичних наук, професор

Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ СЕЛЕКЦІЙНИХ ДОСЯГНЕНЬ У РОСЛИННИЦТВІ ТА ТВАРИННИЦТВІ В УКРАЇНІ У 2011-2015. рр.

Розпочата в Україні у 2010 р. адміністративна реформа, торкнулася і системи правової охорони селекційних досягнень у рослинництві та тваринництві. Державна служба з охорони прав на сорти рослин

(Держсортслужба), що функціонувала у складі Мінагрополітики. припинила своє існування. На місці ліквідованого у 2011 р. органу утворено дві установи. Її функції передано Державній ветеринарній та фітосанітарній службі. Функції контролю за набуттям і реалізацією прав на сорти рослин почала виконувати Державна інспекція сільського господарства України (Держсільгоспінспекція) [1, с. 8]. Основні функції з реєстрації нових сортів рослин мала виконувати Держветфітослужба, а Держсільгоспінспекція була контрольною інстанцією. Виходячи зі змісту «Положення про державну ветеринарну фітосанітарну службу» [2], зазначимо, що Держветфітослужба (п. 1 Положення) була центральним органом виконавчої влади, діяльність якої координував Кабінет Міністрів України через міністра аграрної політики та продовольства України. З поміж іншого на неї було покладено функції із забезпечення реалізації державної політики у сферах карантину та захисту рослин, охорони прав на сорти рослин, державного нагляду (контролю) за племінною справою у тваринництві [2].

Відповідно до повноважень, (п. 4 Положення), Держветфітослужба проводила експертизу сортів рослин як об'єктів інтелектуальної власності; державне випробування сортів рослин із метою визначення придатності для поширення їх в Україні; приймала заявки на сорти рослин, проведення їх експертизи, ухвалювала рішення видачі охоронних документи на сорти рослин [2].

Також Держветфітослужба проводила атестацію робочих місць спеціалістів з експертизи сортів рослин, атестацію й реєстрацію представників із питань інтелектуальної власності на сорти рослин. Серед інших повноважень – було ведення реєстрів представників із питань інтелектуальної власності на сорти рослин, реєстру заявок, реєстру патентів, реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні [2].

Іншим напрямом стало надання органу спеціальних повноважень з охорони сфери селекції тварин. Цим питанням приділено увагу в підпунктах 108 – 112 п. 4. Держветфітослужба реалізовувала нагляд (контроль) за дотриманням законодавства про племінну справу у тваринництві;

контролювала виконання вимог щодо відповідності племінних (генетичних) ресурсів чинним вимогам; контролювала ведення племінного обліку, бонітування, визначення племінної цінності тварин, атестації та допуску плідників до відтворення, апробації; контролювала господарську діяльність у племінній справі у тваринництві, що пов'язана з виробництвом племінних (генетичних) ресурсів, збереженням племінних (генетичних) ресурсів, торгівлею племінними (генетичними) ресурсами, проведенням генетичної експертизи походження та аномалій тварин [2].

Варто констатувати, що описані в положенні повноваження стосувалися лише загальних питань нагляду за селекцією тваринництва та організаційних засад контролю за сферою селекції. Про визначення повноважень щодо реєстрації породи тварини як об'єкта права інтелектуальної власності, проведення експертизи новизни породи тварин у документі не йшлося.

Повноваження Держсільгоспінспекції в частині охорони прав на сорти рослин полягали в контролі за набуттям прав на сорти рослин та їх реєстрацією, увезення до України садивного матеріалу (насіння) незареєстрованих в Україні сортів рослин; дотриманням особистих немайнових і майнових прав на сорт, прав автора сорту в разі відмови власника від майнового права на сорт, порядку вивезення з України посадкового матеріалу (насіння) сортів рослин, що містять об'єкт інтелектуальної власності, угоди, укладеної між роботодавцем та автором сорту щодо виплати справедливої винагороди [3].

Загалом із моменту створення ця інспекція проіснувала не довго. 10.09.2014 р. Кабінетом Міністрів України ухвалена Постанова № 442 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» [4]. Згідно з п. 2 зазначеної постанови, Державну інспекцію сільського господарства ліквідували, а її функції у сферах охорони прав на сорти рослин, насінництва та розсадництва переходили до Державної служби з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів [4], основні функції

якої схарактеризовано в Положенні [5] про Державну службу з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів.

У 2015 р. внесено певні зміни (від 25 листопада 2015 р. № 1087) до Положення про Держспоживслужбу в межах підпунктів 4, 5. Держспоживслужба у сфері охорони прав на сорти рослин організувала та реалізувала державний нагляд за дотриманням юридичними особами вимог законодавства з охорони прав на сорти рослин, за використанням садивного матеріалу сортів рослин, за реєстрацією ліцензійних договорів. До компетенції Держспоживслужби належав контроль за виплатою авторської винагороди, ведення первинного насінництва власниками майнових прав інтелектуальної власності та підтримувачами сортів рослин. Держспоживслужба мала контролювати набуття прав на сорти рослин та їх реєстрацію, увезення в Україну садивного матеріалу незареєстрованих в державі сортів рослин, дотримання особистого немайнового права авторства на сорт, майнового права власника сорту та прав інших суб'єктів, які на законних підставах користуються сортом [6].

Таким чином, питання доцільності трансформацій, що відбувалися у 2011-2015 рр. у системі охорони селекційних досягнень не позбавлене дискусії, однак передання повноважень Держветфітослужбі у сфері охорони прав на нові сорти рослин за статусом наблизило її до поняття установа, що сформульоване в Законі України «Про охорону прав на сорти рослин».

Список використаних джерел:

1. Гаєвець М. Суперечливість норм законодавства України у здійсненні державної реєстрації прав інтелектуальної власності на сорти рослин. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2012. №3 (65 (додаток)). С. 6–11.
2. Про затвердження Положення про Державну ветеринарну та фітосанітарну службу України: Указ Президента України 13 квітня 2011 р. № 464. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/464/2011>
3. Про Державну інспекцію сільського господарства України: Указ

Президента України 13 квітня 2011 р. № 459/2011 URL:
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/459/2011>

4. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади:
Постанова Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2014 р. № 442
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF>
5. Про затвердження Положення про Державну службу України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів:
Постанова Кабінету Міністрів України від 2 вересня 2015 р. № 667
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/667-2015-%D0%BF/para13#n13>
6. Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2014 р. № 442 і від 2 вересня 2015 р. № 667: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 листопада 2015 р. № 1087 URL:
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1087-2015%D0%BF/para14#n14>

Д.М. Кізім

викладачка

Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОМІРНОГО ВИКОРИСТАННЯ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ БЕЗ ЗГОДИ АВТОРА

Починаючи з 24 лютого 2022 року, коли росія випустила безліч ракет по території України та оголосила про «спеціальну воєнну операцію» з метою нібито «демилітаризації та денацифікації України», все більшої популярності почали набирати україномовні виконавці та пісні.

Доведенням цього може слугувати порівняння рейтингу ТОП-100 найкращих пісень в Україні за 2021 та 2022 роки за версією Apple Music [1,2]. Так, у рейтингу 2021 року українці слухали російських виконавців та російськомовні пісні. Ситуація змінилася у 2022 році з початком війни, адже у рейтингу Apple Music більшість виконавців – з україномовними